

ว่าด้วยระบอบกษัตริย์อังกฤษในสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์: จากมนุษยนิยมพลเมืองสู่ราชาธิปไตยแบบผสม

เอกลักษณ์ ไชยภูมิ¹

Received: April 4, 2020

Revised: January 19, 2021

Accepted: March 18, 2021

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงตัวของระบอบกษัตริย์อังกฤษในสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์ผ่านบริบททางการเมืองของยุโรปและบริบททางการเมืองในอังกฤษ โดยตั้งต้นจากบริบทของสิ่งที่ฮานส์ บารอนเรียกว่ากระแสดคิดแบบมนุษยนิยมพลเมือง หรือที่ เจ. จี. เอ. โปกคอคอธิบายว่าเป็นช่วงเวลาของมาคิอาเวลเลียน ซึ่งเป็นกระแสดคิดที่เกิดขึ้นในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการของยุโรป ก่อนที่จะส่งผ่านความคิดดังกล่าวมาสู่บริบทของอังกฤษผ่านชุดคำอธิบายต่าง ๆ เกี่ยวกับระบอบกษัตริย์ก่อนหน้าราชวงศ์ทิวเดอร์ แต่เมื่อสิ้นสุดสงครามดอกกุหลาบ ชุดคำอธิบายเกี่ยวกับระบอบกษัตริย์อังกฤษในสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์ซึ่งก่อตัวขึ้นจากแนวคิดเรื่องทวิลักษณ์ของพระราชอำนาจได้ให้กำเนิดสิ่งที่เรียกว่าราชาธิปไตยรูปแบบใหม่และแนวคิดเรื่องการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐสภา ซึ่งกลายเป็นตัวแบบที่ปูทางไปสู่คำอธิบายแบบใหม่ในการจำกัดพระราชอำนาจของกษัตริย์อังกฤษในสมัยสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 นั่นคือราชาธิปไตยแบบผสมและฐานันดรแห่งแผ่นดินที่ถูกดัดแปลง

คำสำคัญ: มนุษยนิยมพลเมือง, ทวิลักษณ์ของพระราชอำนาจ, ราชาธิปไตยรูปแบบใหม่, ราชาธิปไตยแบบผสม, ระบอบกษัตริย์ราชวงศ์ทิวเดอร์

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
อีเมล: Akekalak.c@ku.th

On the Tudor Monarchy: From Civic Humanism to Mixed Monarchy

Akekalak Chaiyapumee²

Received: April 4, 2020

Revised: January 19, 2021

Accepted: March 18, 2021

Abstract

This article portrays models of the Tudor monarchy from the European and English political context, starting from what Hans Baron termed as the wave of Civic Humanism, or J. G. A. Pocock's Machiavellian moment in the age of Renaissance, before the civic humanists' model of monarchy transmitted into the English context in various political discourses during the Pre-Tudor period. After the end of the War of the Roses, the Tudor model of English Monarchy emerged from the notion of Double Majesty into the novel idea of New Monarchy and King-in-Parliament, which paved the way for subsequent models limiting the power of the English monarch, such as the Mixed Monarchy and the modified Estates of the Realm in the Elizabethan era.

Keywords: Civic humanism; Double majesty; New monarchy; Mixed monarchy; Tudor monarchy

² Affiliation: Department of Political Science and Public Administration, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkaen Campus
E-mail: Akekalak.c@ku.th

1. บทนำ

นักวิชาการผู้ศึกษาประวัติศาสตร์การปกครองอังกฤษในสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์ (Tudor) อย่าง อาร์. ดับบลิว. เค. ฮินตัน (R. W. K. Hinton 1960) ประเมินว่าวิธีคิดและคำอธิบายเรื่องการเมืองการปกครองของอังกฤษจากต้นศตวรรษที่ 15 ถึงต้นศตวรรษที่ 17 ล้วนวางอยู่บนชุดคำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองและการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ใน 2 รูปแบบ คือความสัมพันธ์ที่พระมหากษัตริย์อาศัยความยินยอมพร้อมใจและฉันทามติ (Consent) จากผู้ใต้ปกครอง รวมถึงการที่ผู้ใต้ปกครองมีช่องทางเชิงสถาบันที่สามารถแสดงออกซึ่งความยินยอมพร้อมใจของตนต่อการกระทำบางอย่างของพระมหากษัตริย์ได้ ในแง่นี้ การใช้พระราชอำนาจในการปกครองของพระมหากษัตริย์จึงเป็นพระราชอำนาจที่ผู้ใต้ปกครองไม่จำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขจำกัดหรือข้อเหนี่ยวรั้งใด ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากผู้ใต้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมืองอยู่เสมอตั้งแต่ต้นตามวิธีคิดรูปแบบนี้ ในขณะที่ความสัมพันธ์อีกรูปแบบหนึ่งคือความสัมพันธ์ในลักษณะที่พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจกับผู้ใต้ปกครองได้โดยไม่ต้องอาศัยฉันทามติหรือความยินยอมพร้อมใจใด ๆ จากผู้ใต้ปกครอง ดังนั้นการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในมิตินี้จึงนำไปสู่ความพยายามของผู้ใต้ปกครองที่จะสร้างข้อจำกัดหรือมาตรฐานบางประการที่คอยเหนี่ยวรั้งการใช้พระราชอำนาจที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดด้วยพระเจ้า กฏของพระเจ้าเป็นเจ้า กฎธรรมชาติ หรือกฎหมายจารีตประเพณี (Hinton 1960, 410) หรือกระทำผ่านสถาบันทางการเมืองอย่างรัฐสภา เป็นต้น ด้วยเหตุนี้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษในศตวรรษที่ 15 ถึงต้นศตวรรษที่ 17 จึงถูกแบ่งออกเป็นปริณทผลที่แตกต่างกันสองแบบ คือปริณทผลที่พระราชอำนาจมีลักษณะแบบปรimitตาญาสิทธิราชย์ (Limited monarchy) กับปริณทผลที่พระราชอำนาจมีลักษณะแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่นำไปสู่การต่อสู้ของพลังทางสังคมในการจำกัดพระราชอำนาจดังกล่าวให้อยู่ภายใต้หลักนิติธรรมหรือข้อจำกัดบางอย่างที่มากขึ้นเรื่อย ๆ หรือที่ฮินตันเรียกว่าแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (Absolute monarchy with the rule of law) ซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างพระราชอำนาจที่ถูกจำกัดมาแต่เดิม กับพระราชอำนาจที่มีความเบ็ดเสร็จเด็ดขาดมาแต่เดิม ซึ่งท้ายที่สุดความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับองคคพยอื่น ๆ ของระบอบการปกครองภายใต้การจัตวางพระราชอำนาจทั้งสองปริณทผลดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเหียงตัวของพระราชอำนาจโดยสัมพันธ์กับอำนาจของสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ ในแต่ละยุค

บทความชิ้นนี้ต้องการนำเสนอบริบททางภูมิปัญญาและข้อเสนอของนักคิดคนสำคัญต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดชุดคำอธิบายเรื่องระบอบปรimitตาญาสิทธิราชย์ของอังกฤษในศตวรรษที่ 15 ถึงต้นศตวรรษที่ 17 อันนำมาสู่การแบ่งพระราชอำนาจออกเป็น 2 ปริณทผลดังกล่าวขึ้นในอังกฤษ โดยจะเริ่มต้นจากบริบทที่มีขนาดใหญ่ที่สุดก่อน นั่นคือห้วงเวลาที่ก่อให้เกิดกระแสคิดเรื่องสาธารณรัฐนิยม (Republicanism) มนุษยนิยมพลเมือง (Civic humanism) ขึ้นในยุโรป ซึ่งกลายเป็นบริบททางความคิดที่สำคัญต่อการก่อตัวของแนวคิดเรื่องพระราชอำนาจแบบปรimitตาญาสิทธิราชย์และสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของหลักการทวิลักษณ์แห่งอำนาจ (Double majesty) ที่วางอยู่บนหลักการปกครองแบบผสม (Mixed constitution) ซึ่งมีทั้งตัวแบบกษัตริย์ในรัฐสภา หรือ ‘King-in-parliament’ (ซึ่งต่อไปจะเรียกโดยทับศัพท์) ราชาธิปไตยรูปแบบใหม่ (New monarchy) ราชาธิปไตยแบบผสม (Mixed monarchy) และการปกครองที่สมดุล (Balance government) ตามลำดับ

2. มนุษยนิยมพลเมือง (Civic humanism) และห้วงเวลาแห่งมาคิอาเวลเลียน

งานของฮานส์ บารอน (Hans Baron 1955) คือการตั้งต้นกรอบแนวคิดในการศึกษากระแสคิดขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นในช่วงรอยต่อระหว่างศตวรรษที่ 13 ศตวรรษที่ 14 ของยุโรป ที่แตกต่างไปจากคำอธิบายแบบดั้งเดิมของเจacob เบิร์คฮาร์ดท์ (Jacob Burckhardt) ซึ่งมองว่ายุคสมัยดังกล่าวคือยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการหรือเรอเนซอง (Renaissance) ที่ซึ่งองค์ความรู้แขนงต่าง ๆ ของภูมิปัญญาโบราณ อันได้แก่องค์ความรู้ของชาวกรีกและโรมันโดยเฉพาะในด้านศิลปะ ถูกนำมาเรียบเรียงให้กลับคืนมาในยุโรปอีกครั้งหนึ่ง (Baron 1955, 390) แต่บารอนกลับเสนอว่า ช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนคร-สาธารณรัฐ (City-republic) ฟลอเรนซ์ ซึ่งได้สร้างวิถีคิดที่ก้าวข้ามการลอกเลียนแบบภูมิปัญญาโบราณของบรรดาศิลปินและนักคิดที่รับใช้ทรราชหรือเจ้าผู้ปกครองที่ใช้อำนาจตามอำเภอใจในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการอย่างที่เคยเข้าใจกัน โดยกระแสคิดแบบใหม่นี้เกิดจากการผสมผสานระหว่างวิถีคิดแบบมนุษยนิยม (Humanism) ซึ่งให้ความสำคัญกับพลังและความสามารถของมนุษย์ กับวิถีคิดเรื่องคุณธรรมของพลเมือง (Civic virtue) ที่ปรากฏในข้อเขียนของนักคิดตั้งแต่ยุคโบราณที่มุ่งเน้นให้ปลูกฝังคุณธรรมแก่พลเมืองให้กระทำการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของนครรัฐ อันเป็นที่มาของการเรียกกระแสคิดที่เกิดจากการผสมผสานดังกล่าวว่ามนุษยนิยมพลเมือง (Civic humanism) ที่หมายถึงกระแสของการเรียกร้องให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับดูแลกิจการสาธารณะของสาธารณรัฐ ซึ่งในอีกด้านหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ที่จะปกครองตนเองในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสาธารณรัฐที่มีเสรีภาพของพลเมือง (Civic liberty) และมุ่งกระทำการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง (Baron 1955, 5) ซึ่งวิถีคิดเช่นนี้แตกหักออกจากวิถีคิดมนุษยนิยมแบบเดิมในศตวรรษที่ 13 ที่มุ่งเน้นให้มนุษย์ครุ่นคิดพิจารณาอยู่กับตนเองและรังสรรค์ผลงานต่าง ๆ ออกมาโดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการสาธารณะหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง (Uncivic humanism) (Blythe 2009, 31; Mansfield 2009, 223)

ข้อเสนองานมนุษยนิยมพลเมืองดังกล่าวของบารอนกลายเป็นงานชิ้นสำคัญที่กรุยทางให้ เจ. จี. เอ. โปกคอค (J. G. A. Pocock) นำไปใช้สร้างบริบทของห้วงเวลาทางความคิดขนาดใหญ่ในยุโรป ที่ซึ่งกระแสสาธารณรัฐนิยมได้แพร่กระจายออกไปจากดินแดนอิตาลีไปสู่ประเทศอื่น ๆ โดยโปกคอคเรียกห้วงเวลาดังกล่าวที่เขาศึกษาว่า ‘ห้วงเวลาแห่งมาคิอาเวลเลียน’ (Machiavellian moment) (Pocock 1975) ซึ่งแสดงให้เห็นอีกแง่มุมหนึ่งของยุคที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคสมัยใหม่โดยมิได้ปฏิเสธภูมิปัญญาโบราณอย่างสิ้นเชิงทั้งหมด แต่ในทางกลับกันได้พยายามเรียบเรียงและนำภูมิปัญญาเหล่านั้นกลับคืนมาอีกครั้งในยุคสมัยใหม่ (Mansfield 2009, 227) ผ่านจารีตสาธารณรัฐนิยม (Republicanism) และคุณธรรมแบบพลเมือง (Civic virtue) และการปกครองแบบผสมจากสมัยโบราณ ที่กระจายตัวจากดินแดนอิตาลีไปสู่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปต่อไป

กระแสสาธารณรัฐนิยมจากภาคพื้นทวีป โดยเฉพาะความคิดเกี่ยวกับการปกครองแบบผสมของมาคิอาเวลลี (Machiavelli) นี้ ต่อมาจะค่อย ๆ ถูกทำให้กลายเป็นความคิดทางการเมืองของอังกฤษ (Anglicization of republicanism) โดยอาศัยอิทธิพลของกระแสคิดเรื่องมนุษยนิยมพลเมืองหรือห้วงเวลาแบบมาคิอาเวลเลียนเป็นสะพาน (Raab 2013) เพื่อก้าวเข้าไปมีอิทธิพลต่อแนวคิดเรื่องสาธารณรัฐนิยมในอังกฤษ (English republicanism) ในสมัยราชวงศ์ทิวดอร์ จนกระทั่งพัฒนาไปเป็นชุดคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสม (Mixed monarchy) และการปกครองที่มีสมดุล (Balance government) ในเวลาต่อมา (Blythe 2009, 35; Worden 2006, 446-447) โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1630 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการแปลงงานของพอลิเบียส (Polybius, 200-118 B.C.) ออกเป็นภาษาอังกฤษครั้งแรกใน ค.ศ. 1633 และต่อมาอีกสองครั้งใน ค.ศ. 1635 ประกอบกับการแปลงงาน *Discorsi* ของมาคิอาเวลลี โดยเอ็ดเวิร์ด เดเครส (Edward Dacres) ใน ค.ศ. 1636

ซึ่งเป็นฉบับที่ได้รับความนิยมในอังกฤษอย่างมาก (Peltonen 1995, 302) ยิ่งช่วยตอกย้ำให้เห็นถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองโรมันโดยเฉพาะเรื่องการปกครองแบบผสมที่อยู่ในแวดวงปัญญาชนอังกฤษในศตวรรษที่ 17 ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาสภาพบริบททางการเมืองในศตวรรษที่ 16 ระหว่างนคร-สาธารณรัฐอิตาลีกับประเทศอังกฤษ จะพบว่าประเทศอังกฤษนับแต่ ค.ศ. 1066 เป็นต้นมาถูกปกครองด้วยระบอบพระมหากษัตริย์ที่สืบราชสันตติวงศ์ภายใต้ราชวงศ์นอร์แมน (Norman) มาอย่างต่อเนื่องและยาวนานกว่า 500 ปี ดังนั้น การที่แนวคิดสาธารณรัฐนิยมในภาคพื้นทวีปที่ส่วนมากแล้วมักเติบโตในรัฐที่ไม่มีพระมหากษัตริย์ปกครอง จะสามารถเกิดขึ้นและเจริญงอกงามได้ในดินแดนอังกฤษ ถือเป็นเรื่องที่ยากและขัดต่อสภาพความเป็นจริงทางการเมืองของประเทศอังกฤษในเวลานั้นอย่างยิ่ง ดังนั้น คำถามสำคัญที่ตามมาเกี่ยวกับการถ่ายทอดความคิดแบบสาธารณรัฐนิยมจากภาคพื้นทวีปเข้าสู่เกาะอังกฤษ คือคำถามที่ว่า แนวคิดดังกล่าวเคลื่อนเข้าสู่ประเทศอังกฤษได้อย่างไร และแนวคิดสาธารณรัฐนิยมสามารถลงหลักปักฐานในประเทศที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์ปกครองมาอย่างยาวนานของประเทศอังกฤษได้อย่างไร (Hay 1971, xiii-xxix)

3. การจำกัดพระราชอำนาจในสมัยกลาง: ทวิลักษณ์แห่งพระราชอำนาจ (Double Majesty)

หากพิจารณาเส้นทางการสืบทอดจารีตสาธารณรัฐนิยมจากภาคพื้นทวีปเข้าสู่เกาะอังกฤษ ผ่านข้อสังเกต ของมงเตสกีเยอ (Montesquieu, 1689-1755 C.E.) ในศตวรรษที่ 18 ย่อมพบว่า การเติบโตของความตระหนักรู้ถึงสถานะความเป็นพลเมือง (Civic consciousness) ของชาวอังกฤษเกิดขึ้นคู่ขนานกับการเปลี่ยนผ่านจากรัฐราชาธิปไตยในยุคกลางไปสู่รัฐที่มงเตสกีเยอเรียกว่าสาธารณรัฐที่จำแลงหรือซ่อนรูปอยู่ในคราบของราชาธิปไตย (“A nation where a republic hides under the form of monarchy” (Montesquieu 2010, 70)) เนื่องจากเป็นสาธารณรัฐที่ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองที่ยังคงมีพระมหากษัตริย์อยู่ หรือที่ในเวลาต่อมาเรียกว่า ‘Commonwealth’ ซึ่งมีนัยยะถึงการเป็นรัฐ ‘ของทุกคน’ เช่นเดียวกับ *res publica* ของชาวโรมัน (ซึ่งต่อจากนี้ผู้เขียนจะขอเรียกทับศัพท์ว่า ‘Commonwealth’) จึงอาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการของการรับแนวคิดสาธารณรัฐในอังกฤษคือพัฒนาของการเปลี่ยนผ่านจากราชาอาณาจักรไปสู่ ‘Commonwealth’ (Hanson 1970) แต่ปัญหายังคงอยู่ที่ว่า ในช่วงแรกของการรับอิทธิพลทางความคิดเรื่องสาธารณรัฐนิยมในศตวรรษที่ 16 ใครคือผู้มีสถานะพลเมืองอย่างแข็งขันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง และขอบเขตหน้าที่ของความเป็นพลเมืองอันแข็งขันดังกล่าวในอังกฤษนั้นมีมากน้อยเพียงใด

หนึ่งในแนวคิดพื้นฐานที่สะท้อนความพยายามจะจำกัดอำนาจของพระมหากษัตริย์พร้อม ๆ กับเปิดพื้นที่ให้ผู้นับถือศาสนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองรัฐ อันเป็นจุดกำเนิดของคำอธิบายเรื่องการจำกัดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในระบอบปรีมิตตาญาสิทธิราชย์ของอังกฤษที่ถูกนำมาใช้สร้างความชอบธรรมให้แก่การใช้อำนาจทางการเมืองในช่วงปลายยุคกลาง วางอยู่บนหลักการพื้นฐานว่าพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษประกอบด้วย 2 ปริณทล คือปริณทลที่ทรงมีพระราชอำนาจอย่างเปี่ยมล้น กับปริณทลที่ทรงมีพระราชอำนาจแบบจำกัดที่ต้องใช้ร่วมหรือภายใต้ความยินยอมพร้อมใจของผู้นับถือศาสนา (Wormuth 1949, 34) ซึ่งวิธีคิดดังกล่าวคือสิ่งที่ออกโต เกียเคอ (Otto Gierke) และนักวิชาการรุ่นต่อมาเรียกว่าแนวคิด ‘ทวิลักษณ์ของพระราชอำนาจ’ (Double majesty) (Gierke 1934, 43-45; Wormuth 1949, 30-40; Hanson 1970, 41-70) แนวคิดนี้มองว่าการปกครองอังกฤษเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสององค์ประกอบ คือพระมหากษัตริย์กับประชาชนหรือ *populus* ที่หมายถึงเฉพาะเหล่าอภิชนที่ดำรงตำแหน่งขุนนาง

ระดับสูง (Greater nobility) แต่ยังมีใช้ “ประชาชน” ในความหมายของพสกนิกรหรือสามัญชนทั่วไป และมีได้หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองของ “มหาชน” แต่อย่างไร (Hanson 1970, 42, 53)

นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องทวิลักษณ์แห่งอำนาจยังเป็นที่มาของการตีความของนักคิดชาวอังกฤษจำนวนมากที่พยายาม แบ่งพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่มีล้นพ้นไม่จำกัดและสามารถใช้ได้ ตามพระราชอัธยาศัย ซึ่งมีคำเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น *potestas absoluta* หรือ *dominium regale* หรือ *gubernaculum* เป็นต้น กับพระอำนาจในส่วนที่มีอย่างจำกัดและต้องทรงใช้ร่วมกับหรือโดยความเห็นชอบจากประชาชน ซึ่งคำว่าประชาชนในระยะแรกมีนัยหมายถึงอภิชนระดับสูงจำนวนไม่มากดังที่ได้กล่าวไป โดยอำนาจที่ว่านี้ก็มีคำเรียก ที่แตกต่างกันออกไปด้วยเช่นกัน เช่น *potestas ordinari* หรือ *dominium politicum et regale* หรือ *jurisdictio* เป็นต้น³ การแบ่งแยกพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ออกเป็นสองปริมณฑลดังกล่าวคือส่วนหนึ่งของคำอธิบายอันโด่งดัง ของเอิร์นท คานโทโรวิทซ์ (Ernst Kantorowitz) เรื่องเรือนร่างทั้งสองของกษัตริย์ (The king's two bodies) อันประกอบด้วย ร่างในเชิงสถาบันที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นอมตะไม่ต่างจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของกับร่างมรดกตกทอดที่เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีเลือดเนื้อและ ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตามธรรมชาติและกฎหมายทั้งปวง (Kantorowicz 1957, 314-450)

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับกลุ่มอภิชนที่ร่วมกันปกครองในลักษณะของการปรึกษาหารือก่อนที่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งจะทำการตัดสินใจกระทำใด ๆ ภายใต้อำนาจของตนเองในบริบทของประเทศอังกฤษ เริ่มปรากฏตั้งแต่ ค.ศ. 1066 อันเป็นปีที่พระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิต (William the Conqueror, 1028-1087 C.E.) ได้ร่วมมือกับบรรดานายทหาร ของแคว้นนอร์ม็องดีของพระองค์บุกยึดดินแดนอังกฤษจากกษัตริย์ราชวงศ์เวสเซกซ์ (Wessex) และสถาปนาราชวงศ์นอร์มันขึ้น ในเกาะอังกฤษ จึงอาจกล่าวได้ว่า พันธกรณีระหว่างพระมหากษัตริย์อังกฤษกับบรรดาอภิชนชั้นสูงจึงเริ่มขึ้นทันทีที่สถาปนา ราชวงศ์นอร์มันขึ้น แม้ว่าพระมหากษัตริย์อังกฤษจะอ้างว่าแหล่งที่มาของบรรดาศักดิ์ขุนนางในอังกฤษเกิดจากการใช้ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการพระราชทานลงมาให้ในฐานะรางวัล แต่ฝ่ายขุนนางเองก็สามารถอ้างได้เช่นกันว่า บรรดาศักดิ์ของพวกเขาเป็นสิทธิที่ตนมีจากการรับสืบทอดมาตามวงศ์ตระกูลของนักรบที่ต่อสู้ร่วมกับพระมหากษัตริย์มาใน ในฐานะหุ้นส่วน เหตุนี้จึงมีใช้เรื่องแปลกที่เอิร์ล วอเรนน์ (Earl Warrenne) ตอบพระราชบัญชาของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 (Edward I, 1239-1307 C.E.) ในศตวรรษที่ 13 ว่าสิทธิในดินแดนที่เขาครอบครองอยู่ในขณะนั้นเกิดจากคัมดาบที่เขาใช้ร่วมรบ เพื่อยึดเกาะอังกฤษร่วมกับพระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิต ซึ่งไม่สามารถรบได้ด้วยพระองค์เพียงลำพัง ฉะนั้นบรรพบุรุษของพวกเขาจึง มีสถานะเป็น ‘หุ้นส่วน’ (Partners and co-workers) ของพระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิตและมีสิทธิโดยชอบธรรมในดินแดนของตน โดยที่พระมหากษัตริย์พระองค์ใดก็ไม่สามารถพรากไปได้ (Sutherland 1963, 82) ด้วยเหตุนี้อภิชนระดับสูงของอังกฤษ ในยุคแรกจึงกลายเป็น ‘พลเมือง’ หรือ *populus* กลุ่มแรก ๆ ที่เริ่มเกิดจิตสำนึกแบบพลเมืองที่ต้องการมีส่วนร่วมในการ ปกครองตนเอง และขอบเขตของการปกครองตนเองที่ว่าเป็นคือการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือกับพระมหากษัตริย์ในการ ปกครอง ซึ่งในด้านหนึ่งจะกลายเป็นการจำกัดพระราชอำนาจที่เด็ดขาดของพระมหากษัตริย์ไปในเวลาเดียวกัน (Hanson 1970, 70)

รูปธรรมที่ชัดเจนของแนวคิดเรื่องทวิลักษณ์แห่งอำนาจในปลายสมัยกลางของพระมหากษัตริย์อังกฤษ ยังปรากฏให้เห็น ในงานของเซอร์จอห์น ฟอर्टেসคิว (Sir John Fortescue, 1394-1479 C.E.) ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาสูงสุดของศาลคิงส์

³ คำอธิบายเรื่องการแบ่งพระราชอำนาจออกเป็น *potestas absoluta* กับ *potestas ordinari* ตั้งต้นจากคำอธิบายของพระสันตะปาปา Innocent III ก่อนที่จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในทางการเมืองกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ส่วนการแบ่งพระราชอำนาจออกเป็น *dominium regale* กับ *dominium politicum et regale* นั้นปรากฏครั้งแรกในคำอธิบายของเซอร์จอห์น ฟอर्टেসคิว (Sir John Fortescue) และสุดท้าย คือการแบ่งพระราชอำนาจออกเป็น *gubernaculum* และ *jurisdictio* เกิดจากการตีความกฎหมายโรมันเรื่อง *lex regia* ของเฮนรี เดอ แบริดตัน (Henry de Bracton, 1210-1268 C.E.) (Pennington 2008, 435-436; Fortescue 1997; McIlwain 1932).

เบนซ์ (Court of King's Bench) ในรัชสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 6 (Henry VI) ในศตวรรษที่ 15 และสืบทอดแนวคิดเรื่องการจำกัดพระราชอำนาจต่อจากแบรดตัน⁴ อย่างชัดเจน (McIlwain 1977, 87) โดยในผลงานเรื่อง *The Governance of England* ของฟอร์เตสคิว ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างระบอบการปกครองของพระมหากษัตริย์สองรูปแบบที่เขาเรียกว่า (1) *dominum regale* ที่พระมหากษัตริย์ใช้พระราชอำนาจโดยไม่อยู่ภายใต้กฎหมาย กับ (2) *dominum politicum et regale* ที่พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจภายใต้กรอบของกฎหมาย (Fortescue 1997, 83) โดยในทศวรรษของฟอร์เตสคิว การปกครองแบบ *dominum politicum et regale* คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกรณีของอังกฤษ ซึ่งทำให้ระบอบกษัตริย์ไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นราชาธิปไตยแบบ *dominum regale* (regal dominion) ของฝรั่งเศส (Fortescue 1997, 84) โดยนัยของการปกครองภายใต้ ‘กฎหมาย’ ที่ว่านี่คือการปกครองที่ได้รับความยินยอมจากประชาชน ในความหมายแคบอันหมายถึงขุนนางระดับสูงดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งแน่นอนว่าหากกฎหมายดังกล่าวได้รับความยินยอมจากผู้ใต้ปกครองที่เป็นขุนนางระดับสูงที่มีอำนาจปกครองท้องถิ่นแต่ละแห่งแล้ว การบังคับใช้กฎหมายหรือการกระทำการใด ๆ ภายใต้กฎหมาย เช่น การเก็บภาษีอากร ย่อมจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนในพื้นที่แห่งนั้นตามไปด้วยโดยปริยาย

อย่างไรก็ดี การจำกัดพระราชอำนาจในการออกกฎหมายหรือ *jurisdictio* ด้วยองค์ประกอบอภิชนที่คอยทำหน้าที่ตัดทานผ่านคำปรึกษาและการถวายคำแนะนำแก่พระมหากษัตริย์นี้ มิได้รวมถึงการจำกัดพระราชอำนาจในการบริหารหรือการปกครอง (Government of the realm) หรือ *gubernaculum* แต่อย่างใด ในทางกลับกันนักคิดส่วนใหญ่ในเวลานั้นต่างมองว่าพระราชอำนาจในทาง *gubernaculum* ของพระมหากษัตริย์อังกฤษมีอย่างไม่จำกัด และไม่สมควรที่จะไปจำกัดอีกด้วย (Wormuth 1949, 34; McIlwain 1977, 77)

การแบ่งแยกอำนาจทางการเมืองออกเป็นสองส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องและอยู่คนละปริมณฑลกัน คืออำนาจในการตราและตัดสินตามกฎหมายหรือ *jurisdictio* ของพระมหากษัตริย์กับเหล่าอภิชน กับอำนาจการปกครองของรัฐบาลหรือ *gubernaculum* ของพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียว คือสิ่งที่เป็รากฐานและที่มาของคำอธิบายที่ดีความพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษว่าประกอบขึ้นจากสองส่วน คือพระราชอำนาจแบบทั่วไป (*potestas ordinaria*) ที่สามารถถูกจำกัดได้ตามแนวคิดทวิลักษณ์ของอำนาจ กับพระราชอำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (*potestas absoluta*) ที่จะไม่ถูกจำกัดโดยองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น (McIlwain 1977, 92) วิถีพิจารณาพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ทั้งสองแบบต่อมาจะกลายเป็นฐานให้กับคำอธิบายเส้นทางการใช้พระราชอำนาจ 2 แบบในชื่อทฤษฎี ‘อำนาจจากเบื้องบน’ (Descending power) และทฤษฎี ‘อำนาจจากเบื้องล่าง’ (Ascending power) (Pocock 1975, 335) ซึ่งวิธีคิดเรื่องอำนาจสองแบบนี้จะยังคงอยู่ในวิถีคิดของชาวอังกฤษเรื่อยมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปริมณฑลของการใช้อำนาจจากเบื้องบนนี้ได้กลายเป็นหนึ่งในข้ออ้างสำคัญให้แก่ฝ่ายที่สนับสนุนระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หรือที่อินตันเรียกว่าเป็นคำอธิบายเรื่องการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อยู่ภายใต้หลักนิติธรรมของอังกฤษ (“an English absolute government under the rule of law” (Hinton 1960, 411))

หากพิจารณาคำอธิบายเรื่องการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่อยู่ภายใต้หลักนิติธรรมดังกล่าวของอินตันแล้ว ย่อมจะพบว่าระบอบดังกล่าวมีความย้อนแย้งในตัวเอง เนื่องจากตามความเข้าใจโดยทั่วไปแล้ว การมีอำนาจแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ย่อมไม่ต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือข้อจำกัดใด ๆ ดังนั้น การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับการปกครองภายใต้หลักนิติธรรมจึงไม่ควรจะอยู่ด้วยกัน แต่หากเราพิจารณาคำอธิบายดังกล่าวภายใต้บริบทของความคิดทางการเมืองอังกฤษที่วางอยู่บนแนวคิดเรื่องทวิลักษณ์แห่งอำนาจแล้ว ย่อมพบว่าสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก่อนศตวรรษที่ 17 ของอังกฤษ แท้จริงแล้วคือการใช้พระราชอำนาจในปริมณฑล *gubernaculum*

⁴ ดูเชิงอรรถที่ 3

ที่ตกอยู่ในมือของพระมหากษัตริย์อังกฤษเพียงลำพัง แต่ในขณะที่เดียวกันกลับดำรงอยู่พร้อม ๆ กับพระราชอำนาจอีกปริมาตรหนึ่ง คือ *jurisdictio* ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงใช้ร่วมกันกับเหล่าอภิชนในรัฐสภาและสภาที่ปรึกษา อันทำให้การใช้อำนาจในมิตินี้วางเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดหลักนิติธรรม (Rule of law) บางอย่างขึ้นในระบอบการเมืองไปพร้อม ๆ กับการใช้พระราชอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของพระมหากษัตริย์ในอีกปริมาตรหนึ่ง แต่ในอีกด้านหนึ่งการผสมผสานเส้นแบ่งดังกล่าวย่อมทำให้แต่ละฝ่ายพยายามใช้ข้อได้เปรียบที่อยู่ในปริมาตรอำนาจของตนในการรุกล้ำเข้าไปในปริมาตรของอีกฝ่ายอยู่เสมอด้วยเช่นกัน และกลายเป็นที่มาของการต่อสู้เพื่อทำให้ตัวเองมีสถานะเป็นจุดหมุนของระบอบการเมืองระหว่างองค์ประกอบเอกบุคคล (The one) และคณะบุคคล (The few) ในการเมืองอังกฤษ เหตุนี้จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่กระแสชาตินิยมในอังกฤษที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามกลางเมืองจะพุ่งเป้าไปที่การจำกัดพระราชอำนาจแบบเด็ดขาดของพระมหากษัตริย์ในทางการปกครอง หรือ *gubernaculum* เป็นการเฉพาะ (McIlwain 1977, 88-89) ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การสถาปนารบอบบาทเชิงรุก (Active role) ของพลเมืองอังกฤษที่ขยายวงจากบรรดาอภิชนชั้นสูงออกไปสู่บรรดาผู้ดีและเสรีชนตามชนบทที่เป็นสามัญชนที่มากขึ้น และขับเคลื่อนสังคมอังกฤษให้เข้าสู่ความเป็น Commonwealth ตามจารีตสาธารณรัฐที่มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

4. New Monarchy และ King-in-Parliament ของราชวงศ์ทิวดอร์

จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของระบอบกษัตริย์ครั้งสำคัญในประเทศอังกฤษเริ่มก่อตัวขึ้นตั้งแต่ปลายรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 6 (Henry VI, 1421-1471 C.E.) อันเป็นช่วงที่ประเทศอังกฤษได้เข้าสู่ภาวะกึ่งสงครามกลางเมืองจากการแย่งชิงสิทธิในราชสมบัติระหว่างผู้ที่สืบเชื้อสายมาจากพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 3 (Edward III, 1312-1377 C.E.) จากสองตระกูลใหญ่ในขณะนั้น หรือที่เรียกว่าสงครามดอกกุหลาบ (War of the roses) ระหว่างตระกูลแลงคาสเตอร์ (Lancaster) นำโดยพระเจ้าเฮนรีที่ 6 และผู้ที่สนับสนุนพระองค์ กับตระกูลยอร์ก (York) นำโดยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 4 (Edward IV, 1442-1483 C.E.) และบรรดาขุนนางที่สนับสนุนพระองค์ สงครามดังกล่าวดำเนินไปอย่างยาวนานกว่าสามสิบปี กระทั่งที่สุดได้ส่งผลให้เกิดการเหวี่ยงตัวทางการเมืองอังกฤษ จากเดิมที่อำนาจของระบอบการเมืองเริ่มถ่ายเทไปอยู่ในมือของอภิชนในรัฐสภาในช่วงก่อนเกิดสงครามดอกกุหลาบ ไปสู่สถานะที่อำนาจกลับไปกระจุกรวมอยู่ในมือของพระมหากษัตริย์ที่มากขึ้นอย่างที่มีเคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งก่อให้เกิดคำอธิบายตามมว่า ช่วงเวลาดังกล่าวได้ให้กำเนิดโครงสร้างการปกครองแบบใหม่ขึ้นในอังกฤษ พร้อมกับจุดจบของการปกครองแบบเก่าที่ดำรงอยู่มาตั้งแต่สมัยกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์และรัฐสภาอังกฤษ (Elton 1953, 276)

การเหวี่ยงตัวทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้นักประวัติศาสตร์พยายามตีความสมดุลทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ทิวดอร์แตกต่างกันออกไปอย่างน้อยสองแนวทาง แนวทางแรกมองว่าสมดุลแห่งอำนาจที่เกิดขึ้นใหม่นี้เมื่อนำมาผนวกกับการสร้างรัฐสมัยใหม่ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลางแห่งเอกภาพของชาติในสมัยทิวดอร์ ส่งผลให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ‘ราชาธิปไตยรูปแบบใหม่’ (New monarchy) โดยราชาธิปไตยรูปแบบใหม่นี้เป็นปรากฏการณ์ที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่รัชสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 4 แล้ว ซึ่งความ ‘ใหม่’ ที่ว่านี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษในบางปริมาตรที่พลิกกลับมามีความเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนอันเป็นผลจากสงครามดอกกุหลาบ ซึ่งทำให้อำนาจของบรรดาบารอนอังกฤษเสื่อมลงพร้อมกับความตึงเครียดและความระส่ำระสายทางการเมืองและสังคมที่มากขึ้น สิ่งนี้จึงนำไปสู่การสิ้นสุดยุคทองของอำนาจแห่งเหล่าบารอนและรัฐสภาอังกฤษซึ่งเคยมีอัตตัตถิและเสรีภาพ

ที่จะไม่ถูกเก็บภาษีหรือจำคุกตามอำเภอใจโดยพระมหากษัตริย์ อันเป็นธรรมเนียมที่เริ่มเกิดความลงตัวมาตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 (Edward I) ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง และถูกแทนที่ด้วยสิ่งที่กรีน⁵ (Green) เรียกว่า ‘การใช้อำนาจตามอำเภอใจของราชาธิปไตยแบบใหม่’ (“the despotism of the new monarchy” (Goodman 1988, 1)) ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับการสถาปนารัฐสมบูรณาญาสิทธิในอังกฤษที่มีพระมหากษัตริย์เป็นตัวแทนของ ‘ชาติ’ อังกฤษที่มีเอกภาพหนึ่งเดียวและสามารถใช้อำนาจธิปไตยที่ปราศจากการแทรกแซงของศาสนจักรที่กรุงโรมได้เป็นครั้งแรก จากเดิมที่สถานะของพระมหากษัตริย์แทบไม่แตกต่างไปจากขุนนางคนหนึ่งในระบอบศักดินาสวามิภักดิ์ (*primus inter pares*) ด้วยเหตุนี้ราชาธิปไตยรูปแบบใหม่จึงถือเป็นจุดจบของโครงสร้างทางการเมืองแบบฟิวเดิล (feudalism) และยังเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปโครงสร้างรัฐในยุโรปที่มุ่งไปสู่การสร้างรัฐสมัยใหม่หรือรัฐประชาชาติ (Nation-state) ที่หลุดออกจากจักรวาลทัศน์ของรัฐแบบยุคกลางที่เป็นสากลหนึ่งเดียว (World-state) ของศาสนจักรคาทอลิกของทั้งอังกฤษและของรัฐอื่น ๆ ในยุโรป (Pollard 1907, 52, 55, 57)

ในขณะที่นักประวัติศาสตร์การเมืองอังกฤษในสมัยทิวดอร์อีกกลุ่มหนึ่งกลับปฏิเสธแนวคิดเรื่องราชาธิปไตยรูปแบบใหม่อย่างสิ้นเชิง โดยมองการเหวี่ยงตัวครั้งดังกล่าวว่าเป็นการสถาปนาดุลยภาพแห่งอำนาจขึ้นมาใหม่ภายใต้สถาบันที่ไม่ได้รวมอยู่ที่องค์พระมหากษัตริย์ หากแต่อยู่ในหน่วยทางการเมืองใหม่ที่เรียกว่า King-in-Parliament ที่ซึ่งพระมหากษัตริย์และรัฐสภาร่วมกันใช้อำนาจที่มีความเด็ดขาดและอยู่เหนือทุกสิ่ง ระบอบกษัตริย์อังกฤษในสมัยราชวงศ์ยอร์ก (York) และทิวดอร์ จึงมิได้ก่อให้เกิดความใหม่ทั้งในแง่ของหลักการ เป้าหมาย และวิธีการใด ๆ เพราะสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นการสืบทอดจากสิ่งที่ยังดำรงอยู่ก่อนหน้าในยุคกลางมาแล้วทั้งสิ้น เช่น รัฐสภา หรือสภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ดังนั้นคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยรูปแบบใหม่แท้จริงจึงเป็นเพียงปรากฏการณ์เหล่าเก้าในขวดใหม่ที่เกิดจากการใช้วิธีการรูปแบบใหม่เพื่อรับมือสถาบันทางการเมืองแบบเก่ามากกว่า ด้วยเหตุนี้นักวิชาการในกลุ่มนี้จึงมุ่งความสนใจไปที่ความคิดของนักคิดมนุษยนิยมพลเมืองในสมัยทิวดอร์ เพื่อใช้สนับสนุนข้อเสนองานของตน เช่น เซอร์โทมัสเอลยอท (Sir Thomas Elyot, 1490-1546 C.E.) เซอร์โทมัส สตาร์คีย์ (Sir Thomas Starkey, 1498-1538 C.E.) หรือคริสโตเฟอร์ เซนต์-เจอร์แมน (Christopher St German, 1460-1540 C.E.) ที่ต่างปฏิเสธการใช้อำนาจอย่างสมบูรณของพระมหากษัตริย์และเสนอว่าพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจร่วมกับสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ อยู่เสมอ แม้ว่าพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์ทิวดอร์อย่างพระเจ้าเฮนรีที่ 8 (Henry VIII, 1491-1547 C.E.) จะมีแนวโน้มที่จะใช้พระราชอำนาจอย่างแข็งขันและตามอำเภอใจในหลายกรณี แต่ในทางปฏิบัติ ไม่มีแม้สักกรณีเดียวที่พระองค์รวมถึงพระมหากษัตริย์ราชวงศ์ทิวดอร์พระองค์อื่น ๆ จะไม่ต้องตกอยู่ภายใต้กฎหมายและสถาบันทางการเมืองที่คอยทำหน้าที่รักษากฎหมายจารีตประเพณีอย่างศาลและรัฐสภา ดังนั้น จึงมีอาจกล่าวได้ว่าราชาธิปไตยรูปแบบใหม่ของราชวงศ์ทิวดอร์มีลักษณะเป็นการปกครองแบบรวบอำนาจ (Despotism) หรือสมบูรณาญาสิทธิราชย์เหมือนกับประเทศอื่น ๆ ในภาคพื้นทวีป (Elton 1953, 277-278; Baumer 1940, 124-125)

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าความแตกแยกของบรรดาขุนนางระดับสูง และความอ่อนแอของสถาบันพระมหากษัตริย์ตั้งแต่ปลายราชวงศ์แลงคาสเตอร์ (Lancaster) ในช่วงเวลาถึงสงครามกลางเมืองดังกล่าว ได้นำไปสู่การที่นักคิดจำนวนหนึ่งเสนอให้มีการปฏิรูปสถาบันทางการเมืองภายในระบอบการปกครองของอังกฤษ โดยเฉพาะสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์ (King's council) ซึ่งถูกมองว่าเป็นต้นตอของความเสื่อมถอยของการเมืองอังกฤษในรัชสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 2 (Edward II) พระเจ้าริชาร์ดที่ 2 (Richard II) และพระเจ้าเฮนรีที่ 6 มาโดยตลอด (Guy 1986, 142)

⁵ จอห์น ริชาร์ด กรีน (John Richard Green) คือนักวิชาการที่บัญญัติคำว่าราชาธิปไตยแบบใหม่เป็นคนแรก (Green 1902) งานเขียนอื่นที่ตีความพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษในช่วงปลายราชวงศ์ยอร์ก และต้นราชวงศ์ทิวดอร์ในลักษณะเดียวกับกรีน เช่นงานของ Grant (1985), Wolffe (1971), Lander (1976), Anglo (1969), Strong (1973), Kipling (1977)

และหนึ่งในบรรดาผู้ที่เสนอให้มีการปรับปรุงสภาที่ปรึกษาของพระมหากษัตริย์อังกฤษก็คือ ฟอर्टেসคิว ซึ่งเสนอตัวแบบที่เรียกว่า “สภา 32” ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่คัดเลือกจากผู้ที่มีความสามารถในแต่ละด้านทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักรจากรัฐสภา รวมถึงบิชอปและขุนนางคนอื่น ๆ ที่มีการผลัดเปลี่ยนทุกปี (Fortescue 1997, 115) ข้อเสนอดังกล่าวของฟอर्टেসคิวสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองของรัฐสภาที่มากกว่าการเป็นเพียงหน่วยงานที่คอยให้คำปรึกษาเฉพาะกิจ หรือใช้ *jurisdiction* ร่วมกับพระมหากษัตริย์ในยามที่พระองค์ต้องการเท่านั้น

แม้รัฐสภาอังกฤษในสมัยศตวรรษที่ 16 จะมีลักษณะเป็นการชุมนุมกันของสมาชิกในระยะเวลาและสถานที่ตามแต่พระราชอัธยาศัยที่พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมขึ้นเป็นการเฉพาะกิจในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะในยามที่พระมหากษัตริย์ทรงประสบกับปัญหาหรือมีวาระที่ยิ่งใหญ่ (Great matter) บางอย่างที่ต้องการคำแนะนำหรือความชอบธรรมผ่านอาณัติของรัฐสภา ซึ่งโดยมากมักเป็นปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายและการเก็บภาษีเพิ่มเติมของพระมหากษัตริย์ (Elton 1960, 233) รัฐสภาอังกฤษในอดีตจึงเป็นการประชุมกันในลักษณะเฉพาะกิจในคราวที่บ้านเมืองมีปัญหา มากกว่าที่จะเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีระยะเวลาการประชุมที่ตายตัวและสม่ำเสมอในสถานที่ที่แน่นอนดังเช่นในปัจจุบัน

รัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในแง่ของการทำให้รัฐสภาก้าวเข้ามามีบทบาทถาวรบางอย่างที่ผนวกรัฐสภาให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบอบการเมืองของอังกฤษอย่างแท้จริง (Elton 1960, 234) จากการเปลี่ยนนัยสำคัญของกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาจากเดิมที่เป็นเพียงคำประกาศของสิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติหรือตามกฎของพระเจ้าเป็นเจ้าที่สถิตเป็นนิรันดร์ให้กลายเป็น ‘คำสั่งของรัฐ’ (A command of the state) ที่มีอำนาจบังคับบัญชาและบัญญัติสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นโดยที่ไม่จำเป็นต้องอิงหรือสอดคล้องกับจารีตประเพณีเดิมที่มีอยู่ (Pollard 1907, 55) ซึ่งวิธีคิดเช่นนี้ ได้ปูทางไปสู่การสร้างรัฐที่มีอำนาจอันพัน (Omnicompetence of the state) ตามคำกล่าวของเจเรมี เบนแทม (Jeremy Bentham, 1748-1832 C.E.) และรวมถึงแนวทางการตีความกฎหมายสมัยใหม่ในฐานะคำสั่งของรัฐบาลิตีของจอห์น ออสติน (John Austin, 1790-1859 C.E.) ในอีกสองร้อยปีต่อมา

ประกอบกับในระหว่างช่วงเวลาแห่งการปฏิรูป (Reformation) ทางการเมืองในสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นระยะเวลาติดต่อกันอย่างยาวนาน คือตั้งแต่ ค.ศ. 1529 ถึง ค.ศ. 1536 หรือที่เรียกรัฐสภาเพื่อการปฏิรูป (Reformation parliament) รัฐสภาได้พยายามใช้เงื่อนไขของสภาการณดังกล่าวเป็นช่องทางในการพลิกบทบาทจากเดิมที่เป็นเพียงองค์กรถวายความเห็นในทางตุลาการ มาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตัดสินข้อพิพาททางนิติบัญญัติและการประกาศใช้กฎหมายแทน ซึ่งเมื่อประกอบกับโครงสร้างอำนาจของรัฐแบบสมัยใหม่จึงขับส่งให้กฎหมายและการตัดสินใจใด ๆ ของรัฐสภามีสถานะเป็นคำสั่งที่มีขอบเขตกว้างขวาง (Omnicompetence of parliamentary statute) และอยู่เหนือกฎหมายอื่น ๆ อย่างที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อนในอังกฤษ ทั้งนี้เพราะรัฐสภาคือสถานที่ซึ่งพระเจ้าเฮนรีที่ 8 เลือกใช้เป็นสถานที่ตัดสินใจขั้นสุดท้ายในปัญหาสำคัญและยังช่วยรับรองการกระทำดังกล่าวของพระองค์ (Elton 1960, 235; Baumer 1940, 127; Smith 2003, 245) รัฐสภาจึงกลายเป็นตราประทับเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของพระมหากษัตริย์ ทั้งเรื่องปัญหาการหย่าร้างของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 การปลดปล่อยภาระหนี้สินของสถาบันกษัตริย์ และเหนือสิ่งอื่นใดคือปล่อยให้พระองค์ทรงวางลำดับการสืบราชสันตติวงศ์ให้เป็นไปตามที่พระองค์ต้องการ (Pollard 1907, 81)

สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้รัฐสภาปฏิรูปก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งยวดในเมืองอังกฤษและกลายเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งที่จะพัฒนาไปเป็นความสัมพันธ์ที่ต่อมาเรียกว่า ‘King-in-parliament’ ของอังกฤษ (Pollard 1907, 236) หรือก็คือการที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของพระองค์ผ่านกลไกรัฐสภาโดยอ้างความชอบธรรมจากความยินยอมของสมาชิกรัฐสภาที่เป็นตัวแทนของชาวอังกฤษมาเป็นตราประทับ การกระทำดังกล่าวจึงทำให้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้ผ่านรัฐสภาในลักษณะของ ‘King-in-parliament’ มีศักดิ์อยู่เหนือกว่าพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่ใช้ออกรัฐสภา (Power out of parliament) ที่ยังคงใช้ได้ตามอำเภอใจ

ในช่วงสมัยประชุมของรัฐสภาปฏิรูปคริสโตเฟอร์ เซนต์-เจอร์แมน สมาชิกรัฐสภาผู้หนึ่งเสนอว่า “รากฐานแห่งกฎหมายของอังกฤษอยู่ที่พระราชบัญญัติ ซึ่งตราขึ้นโดยพระมหากษัตริย์ขุนนางทั้งจากฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักร และสามัญชนจากทั้งแผ่นดินที่อยู่ในรัฐสภาครั้งต่าง ๆ” (Elton 1960, 244) คำอธิบายดังกล่าวของเซนต์-เจอร์แมน คือที่มาของการพยายามพลิกไปอธิบายพระราชอำนาจสูงสุดของพระมหากษัตริย์ในรัชสมัยของพระเจ้า เฮนรีที่ 8 จากพระราชอำนาจของกษัตริย์เพียงลำพัง ให้กลายเป็นการกระทำของหน่วยงานการเมืองใหม่ที่เรียกว่า King-in-Parliament ในฐานะที่เป็น “องค์อธิปัตย์สูงสุดเหนือปวงประชาราษฎร์” (“hyghe souerayne ouer the people” (Guy 1986, 129)) ซึ่งถูกตอกย้ำด้วยคำอธิบายของเซอร์โทมัส สมิธ (Sir Thomas Smith, 1513-1577 C.E.) ในเวลาต่อมา (ค.ศ. 1565) ว่า “อำนาจที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดสูงสุดในแผ่นดินอังกฤษรวมอยู่ที่รัฐสภา เช่นเดียวกับในยามสงครามที่ทั้งกษัตริย์ ขุนนาง กับบรรดาผู้ดีและเสรีชนจากชนบทที่เหลือนีกรวมกันเป็นขุมกำลังและอำนาจของประเทศอังกฤษ” (Smith 1583 as cited in Elton 1953, 276-280) ดังนั้นแนวคิดเรื่อง King-in-parliament ของเซนต์-เจอร์แมนที่ว่านี้ จึงหมายถึงการที่พระมหากษัตริย์และฐานันดรทั้งสองในรัฐสภาทำงานร่วมกัน (Three partners in one body) ภายใต้หน่วยงานการเมืองหนึ่งเดียว และการตัดสินใจใด ๆ ของหน่วยงานการเมืองที่เกิดขึ้นใหม่นี้ย่อมมีอำนาจบังคับใช้อยู่เหนือทุกสิ่งและ คนทุกคน อันกลายเป็นรากฐานให้กับแนวคิดเรื่องความไม่มีวันผิดพลาดของรัฐสภา (Parliamentary infallibility) ในเวลาต่อมา (Baumer 1940, 76)

รูปธรรมของอำนาจดังกล่าวคือการที่พระมหากษัตริย์และรัฐสภาอังกฤษได้ประกาศตั้งศาสนจักรแห่งใหม่ที่เรียกว่า ‘ศาสนจักรแห่งอังกฤษ’ (Church of England) ใน ค.ศ. 1534 ที่มีพระมหากษัตริย์อังกฤษเป็นประมุขสูงสุดและเป็นอิสระจากการปกครองของศาสนจักรโรมันคาทอลิกที่กรุงโรม อันหมายความว่าบัดนี้ภายใต้อำนาจในการออกกฎหมายของ King-in-parliament ได้ยกระดับพระราชสถานะของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 จากพระมหากษัตริย์อังกฤษ ให้ดำรงตำแหน่งเป็นประมุขสูงสุดของศาสนจักรอังกฤษที่สามารถมีอำนาจชี้ขาดและตัดสินใจขั้นสุดท้ายได้ในกิจการทุก ๆ เรื่องของฝ่ายศาสนจักรตามไปด้วย และเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อรูปแนวคิดเรื่องจักรวรรดิ (Empire) ที่มีอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เป็นของตนเองโดยไม่ต้องขึ้นกับอำนาจภายนอกประเทศขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศอังกฤษเช่นกัน (Pocock 1993, 381) โดยอำนาจอธิปไตยที่ว่านี้ต่อมาจะกลายเป็นอำนาจทางการเมืองที่แต่ละฝ่ายพยายามเข้าช่วงชิงและผนึกตนเองเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการใช้อำนาจดังกล่าวเรื่อยมา และเป็นสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่สงครามกลางเมืองอังกฤษ การรื้อฟื้นสถาบันพระมหากษัตริย์ (Restoration) ตลอดจนการปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ (Glorious revolution) ซึ่งได้ก่อให้เกิดดุลยภาพทางการเมืองแบบใหม่ขึ้นมาทดแทนดุลยภาพทางการเมืองที่มีอยู่เดิม ซึ่งวางอยู่บนหลักทวิลักษณ์ของอำนาจที่มีแหล่งความชอบธรรมในหลายปริมาตร นั่นคือแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจสูงสุดของรัฐสภา (Parliamentary supremacy) ในฐานะตัวแทนของผู้ใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดหนึ่งเดียวที่วางอยู่บนหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Mendle 1993; Akekalak 2020)

กล่าวโดยสรุป สภาวการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1530 ได้ส่งผลให้สถานะและตำแหน่งของรัฐสภาในระบอบการปกครองของอังกฤษเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ จากการที่บริบทของความไม่สงบภายในและภัยคุกคามจากภายนอก เปิดทางให้พระมหากษัตริย์ใช้รัฐสภาเป็นเครื่องมือในการสถาปนาอำนาจส่วนกลางของพระมหากษัตริย์ รวมถึงอำนาจทางนิติบัญญัติรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะกว้างขวางและมีอำนาจบังคับใช้ที่มากขึ้นกว่าเดิมและอยู่เหนืออำนาจในมิติอื่น ๆ เพื่อใช้ปลดล็อกและแก้ไขปัญหาทางการเมืองที่ไม่สามารถหาทางออกด้วยวิธีการอื่นได้ อันเป็นการกรุยทางให้รัฐสภาเข้ามามีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรนิติบัญญัติที่มีอำนาจสูงสุดในรูปของ ‘King-in-parliament’ (Elton 1953, 21; Judson 1936) ดังนั้นอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระมหากษัตริย์อังกฤษที่เกิดขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 จึงยังคงต้องกระทำกร่วมกันกับฐานันดรอื่น ๆ ของแผ่นดินภายใต้รัฐสภาในฐานะหน่วยงานการเมืองเดียวกันที่เรียกว่า ‘King-in-parliament’ ซึ่งต่อมาเมื่อบริบททางการเมืองเปลี่ยนแปลงไปและเกิดความระส่ำระสายอันเกิดจากวิกฤตความชอบธรรมของพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์ต่อจากพระเจ้าเฮนรีที่ 8 จึงส่งผลให้แนวคิดดังกล่าว

ถูกตีความโดยเซอร์โรมัส สมิธ และบิชอปจอห์น เอลเมอร์ (John Aylmer, 1521-1594 C.E.) ในเวลาต่อมาว่ามีลักษณะเป็นระบอบราชาธิปไตยแบบผสมแทน

5. ราชาธิปไตยแบบผสม (Mixed Monarchy)

นักคิดชาวอังกฤษในปลายสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์จำนวนหนึ่งได้พยายามสร้างชุดคำอธิบายใหม่เกี่ยวกับระบอบการปกครองของอังกฤษที่อิงกับหลักการปกครองแบบผสม (Mixed constitution) ตามจารีตมหาชนรัฐนิยมและมนุษยนิยมพลเมืองที่เกิดขึ้นในภาคพื้นทวีปภายใต้บริบทของการเมืองอังกฤษภายหลังการปฏิรูปทางการเมืองของโรมัส ครอมเวลล์ (Thomas Cromwell, 1485-1540 C.E.) ในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 อันเป็นบ่อเกิดของคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมในอังกฤษในปลายสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์ โดยหนึ่งในนักคิดในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 ที่กล่าวถึงหลักการปกครองแบบผสมในลักษณะทั่วไปคือโรมัส สตาร์คีย์ นักคิดสายมนุษยนิยมคนสำคัญที่ไม่เพียงแต่ปฏิเสธรูปแบบการปกครองในอุดมคติของเพลโต (Plato) ซึ่งสตาร์คีย์มองว่าเป็นตัวแบบที่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติในโลกแห่งความเป็นจริงได้แล้วสตาร์คีย์ยังชี้ให้เห็นเหตุผลที่ท้ายที่สุดได้นำไปสู่การสนับสนุนสิ่งที่เขาเรียกว่า *myxte state* หรือ “รัฐแบบผสม” (Mixed state) ที่ซึ่งพระราชอำนาจของกษัตริย์จะต้องถูกควบคุมและถูกวางไว้ในกรอบ (Peltonen 1995, 9)

นอกจากงานของสตาร์คีย์แล้ว คำกล่าวของแนวคิดเรื่องการปกครองแบบผสมในต้นราชวงศ์ทิวเดอร์ของอังกฤษยังปรากฏให้เห็นในงานของเซอร์โทมัส มอร์ (Sir Thomas More, 1478-1535 C.E.) ซึ่งเป็นที่ปรึกษาคนสำคัญของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 ในช่วงต้นรัชกาล โดยในงานเขียนชิ้นสำคัญที่สุดของมอร์เรื่อง *Utopia* ซึ่งตั้งขึ้นตามชื่อของเกาะอันเป็นที่ตั้งของนครในอุดมคติของเขา และในส่วนของ ‘เจ้าหน้าที่ปกครอง’ ของนครอะมอร์โรต์ ซึ่งวางอยู่บนหลักการเรื่องการปกครองแบบผสมอย่างชัดเจน โดยมีประมุขทำหน้าที่แทนองค์ประกอบเอกบุคคัล ทหรานนิบอร์แทนองค์ประกอบคณะบุคคัล และประชาชนกับ ไฮโฟรแกรนด์ทำหน้าที่แทนองค์ประกอบมหาชน ซึ่งทั้งสามองค์ประกอบต่างก็ทำงานสอดประสานกันเพื่อนำไปสู่ “คุณประโยชน์ส่วนรวม” ของเกาะยูโทเปีย (More 2003, 47-48) อันเป็นเหตุให้นักคิดในเวลาต่อมาอย่างฌอง โบทิน (Jean Bodin, 1530-1596 C.E.) ประเมินว่ามอร์คือหนึ่งในบุคคลที่พยายามรื้อฟื้นแนวคิดเรื่องการปกครองแบบผสมกลับคืนมาในยุคสมัยใหม่ (Bodin 1967, 52)

อีกตัวอย่างหนึ่งของผู้ที่พยายามนำหลักการปกครองแบบผสมมาตีความการปกครองอังกฤษในช่วงต้นศตวรรษที่ 16 คือจอห์น โพนิต (John Ponet, 1514-1556 C.E.) บิชอปแห่งวินเชสเตอร์ ซึ่งได้กล่าวถึงสิ่งที่เรียกว่ารัฐแบบผสม (Mixed state) ที่หลอมรวมส่วนดีขององค์ประกอบราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย และประชาธิปไตยของประเทศอังกฤษเข้าไว้ด้วยกัน โดยโพนิตเชื่อว่าการผสมผสานดังกล่าวคือเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการที่การปกครองอังกฤษสามารถยืนหยัดอย่างมั่นคงมาได้อย่างยาวนาน (Fink 1945, 23) นอกจากนี้ข้อเขียนดังกล่าวของโพนิตยังถือว่ามีอิทธิพลสำคัญต่อแนวคิดเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมของอังกฤษที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมาอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับฝ่ายที่สนับสนุนให้พระราชอำนาจกษัตริย์อังกฤษเป็นองค์ประกอบหลักในการผสมผสานในเวลาต่อมาอย่างเซอร์โรมัส สมิธและจอห์น เอลเมอร์ ในช่วงปลายศตวรรษที่ 16

การสิ้นสุดรัชสมัยของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้คำอธิบายระบอบกษัตริย์อังกฤษแบบ ‘King-in-parliament’ พลิกผันมาเป็นคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมในรัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 (Edward VI, 1537-1553 C.E.) และรัชสมัยสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 1 (Elizabeth I, 1533-1603 C.E.) เป็นการเฉพาะแทน ในฐานะที่คำทั้งสองคำคือภาษาทางการเมืองที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้สร้างความชอบธรรมและความมั่นคงให้แก่ความเป็นรัฐ

โปรเตสแตนต์ของอังกฤษในยามที่มีพระราชินีเป็นประมุขสูงสุดของประเทศ และเป็นภาษาที่เป็นจุดศูนย์กลางของความคิด และข้อถกเถียงทางการเมืองที่ทรงอิทธิพลที่สุดในรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 1 (McLaren 1999a, 3)

สาเหตุสำคัญที่ทำให้การขึ้นครองราชย์ของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 ปูทางไปสู่แนวคิดเรื่องรัฐที่เป็นของทุกคน (Commonwealth) และราชาธิปไตยแบบผสม เนื่องด้วยพระชนมพรรษาของพระองค์ในขณะขึ้นครองราชย์นั้นมีเพียง 9 พรรษา ทำให้อำนาจที่แต่เดิมตกอยู่ในมือของสถาบันพระมหากษัตริย์โดยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 เหยียดกลับไปอยู่ในมือขุนนางที่ทำหน้าที่เป็นจุดหมุนของระบอบการเมืองในรัชสมัยของพระองค์แทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขุนนางที่ทำหน้าที่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งการเติบโตของพลังฝ่ายอภิชนในรัชสมัยพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 ได้ส่งผลให้ขุนนางอังกฤษจำนวนหนึ่งประกาศตนว่าเป็นพลเมืองแห่งรัฐของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริง (“A citizen of the true godly nation” (McLaren 1999a, 80)) รวมถึงการที่เซอร์โรมัส สมิธประกาศอย่างชัดเจนว่ารัฐอังกฤษคือรัฐที่เกิดขึ้นจากการกระทำกรร่วมกันของพลเมืองทั้งหมดผ่านคำสั่งหรือกฎหมายใดก็ตามที่ตราขึ้นด้วยเจตจำนงร่วมกันของคนทุกคนภายในรัฐโดยมีรัฐสภาอังกฤษเป็นตัวแทนของเจตจำนงดังกล่าว (McLaren 1999a, 214) สิ่งนี้ทำให้ภาพของรัฐมิใช่ตัวบุคคลคือตัวพระมหากษัตริย์เพียงพระองค์เดียวอีกต่อไป หากแต่กลายเป็นหน่วยทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นนามธรรมอันเกิดจากการหลอมรวมเจตจำนงของผู้คนจากภาคส่วนต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันให้เป็นหนึ่งเดียวในลักษณะเดียวกันกับที่โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes, 1588-1679 C.E.) เลือกใช้ภาพของเลวีอาธาน (*Leviathan*) เป็นภาพแทนในเชิงนามธรรมของรัฐโดยองค์อธิปัตย์ในอีกร้อยปีถัดมา

นักคิดคนสำคัญในช่วงปลายราชวงศ์ทิวเดอร์ที่พยายามสร้างคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมขึ้นมาเพื่อสร้างความชอบธรรมและธำรงรักษาตุลยภาพทางอำนาจที่เกิดขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 ในยามที่เกิดการผลัดแผ่นดินในปลายราชวงศ์ทิวเดอร์ คือนักคิดที่ถูกเรียกว่าพวก “ลัทธิแก้” (Apologists) โดยมีนักคิดคนสำคัญได้แก่เซอร์โรมัส สมิธ (1513-1577 C.E.) จอห์น ฟอกซ์ (John Foxe, 1516-1587 C.E.) วอลเตอร์ ราลีห์ (Walter Raleigh, 1552-1618 C.E.) และจอห์น เอลเมอร์ บิชอปแห่งลอนดอน โดยในงาน *De republica Anglorum* หรือที่ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษในเวลาต่อมาว่า “On the English Commonwealth” ใน ค.ศ. 1565 สมิธอ้างว่าการปกครองที่เกิดขึ้นจริงในโลกทุกระบอบล้วนแล้วแต่เป็นการปกครองแบบผสมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเสมอ กล่าวคือ

แม้รูปแบบการปกครองของรัฐต่าง ๆ จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท และแต่ละประเภทจะสามารถแบ่งแยกย่อยไปอีกอย่างละ 2 ประเภท รวมเป็น 6 ประเภท แต่เราก็ไม่ควรเข้าใจว่า มีการปกครองอย่างง่าย บริสุทธิ์ และเบ็ดเสร็จเด็ดขาดของรูปแบบการปกครองเหล่านั้นดำรงอยู่จริงในโลก เพราะการแบ่งประเภทเหล่านี้เป็นแต่เพียงการแบ่งเพื่อการทำความเข้าใจของผู้มีปัญญาในอดีต... ในทำนองเดียวกันไม่มีรูปแบบการปกครองใดจะสมบูรณ์แบบได้ หากปราศจากการผสมผสานกับองค์ประกอบที่เหลือ และมีเพียงวิธีการนี้เท่านั้นที่จะไม่เป็นการฝืนธรรมชาติ... ดังนั้น เราจึงไม่มีวันพบเห็นการปกครองที่ใดในโลกที่สามารถเบ็ดเสร็จเด็ดขาดและเป็นไปตามชื่อของรูปแบบทั้ง 6 ได้จริง จะมีก็แต่การปกครองที่ผสมผสานกันและกัน และได้ชื่อตามองค์ประกอบหนึ่งที่มีอำนาจอยู่เหนืออีกสององค์ประกอบเสมอหรือเป็นส่วนใหญ่ (Smith 1906, 14)

การปกครองที่สมบูรณ์แบบจึงจำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของการปกครองแบบผสมที่เป็นไปตาม ‘ธรรมชาติ’ ของการปกครอง จุดนี้เองที่ทำให้นักวิชาการจำนวนหนึ่ง (Hinton 1960; McLaren 1999b; Ströbl 2012) มองว่าคำอธิบายดังกล่าวของสมิธคือจุดเริ่มต้นของแนวคิดเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมในอังกฤษ ซึ่งต่อมาจะถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับ การปกครองของพระมหากษัตริย์อังกฤษในยามที่เกิดวิกฤตความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงต้นรัชกาลแห่งรัชสมัย

ของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ว่าการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษไม่ได้มีความเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และใช้ได้ตามอำเภอใจ หากแต่ถูก ‘ผสมผสาน’ ให้ใช้ร่วมกับฐานันดรต่าง ๆ ในรัฐสภาอังกฤษ (Smith 1583 as cited in Elton 1960, 240)

เมื่อราชสมบัติอังกฤษตกเป็นของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ใน ค.ศ. 1558 วิกฤตความชอบธรรมระลอกใหม่ของสถาบันพระมหากษัตริย์อังกฤษจึงก่อตัวขึ้นอีกครั้ง โดยครั้งนี้สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ถูกมองว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ไม่มีความชอบธรรมในการสืบราชสันตติวงศ์ เนื่องจากพระนางทรงสืบสายโลหิตมาจากพระนางแอน โบลีนน์ (Anne Boleyn, 1501-1536 C.E.) อดีตพระราชินีที่ถูกพิพากษาประหารชีวิตโดยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 อีกทั้งยังเป็นสตรีที่ยังมิได้ประกอบพิธีอภิเษกสมรสซึ่งทำให้ไม่สามารถมีทายาทในการสืบราชสันตติวงศ์แห่งพระราชวงศ์ทิวดอร์ต่อไปได้ ประกอบกับโลกทัศน์ทางการเมืองของชาวอังกฤษในเวลานั้นมองว่าสตรีเป็นเพศที่มีความสามารถในด้านการเมืองการปกครองต่อกว่าบุรุษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตำแหน่งสูงสุดอย่างพระมหากษัตริย์ที่ต้องดำรงตำแหน่งประมุขของศาสนจักรอังกฤษควบคู่ไปด้วย (Sommerville 1995) ทั้งหมดนี้จึงเป็นบริบททางความคิดที่ทำให้สมิธต้องตอบโต้ด้วยข้อเสนอหลักในงาน *De republica Anglorum* ว่าพระมหากษัตริย์อังกฤษยังอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “ความยินยอมพร้อมใจโดยรวม” (Common consent) ซึ่งสถิตอยู่ในสถาบันทางการเมืองที่เรียกว่ารัฐสภา เนื่องจากรัฐสภาคือสถานที่ซึ่งเป็นตัวแทนเจตจำนงของประชาชนชาวอังกฤษทุกคน (Smith 1906, 49)

นอกจากนี้ สมิธยังมองว่า ประเทศอังกฤษในรัชสมัยสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 มีลักษณะเป็น Commonwealth เนื่องจากสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ไม่ใช่กษัตริย์ที่สามารถใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้ตามอำเภอใจ หากแต่ถูกเหนี่ยวรั้งด้วยองค์คณะที่ปรึกษาของพระองค์คือรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสภาขุนนางและสภาสามัญที่คอยทำหน้าที่เป็นภาพแทนของ Commonwealth และความยินยอมพร้อมใจโดยรวมดังกล่าว (McLaren 1999b, 913) ผ่านสิ่งที่สมิธเปรียบเปรยว่าเป็นการ ‘แต่งงาน’ ระหว่างพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 กับรัฐสภา (Smith 1906, 23) ซึ่งการเปรียบเปรยดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า ในสายตาของสมิธแล้ว แม้สมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 จะเป็นกษัตริย์ที่เป็นสตรีเพศและไม่มีทายาทในการสืบราชสันตติวงศ์ แต่การที่พระองค์ได้ ‘แต่งงาน’ กับรัฐสภาที่คอยทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและใช้อำนาจปกครองบ้านเมืองแก่พระองค์ย่อมทำให้พระองค์มีสถานะเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความชอบธรรมไม่ต่างจากพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ๆ ดังนั้น แนวคิดเรื่องราชาธิปไตยที่มีการปรึกษาหารือในรัชสมัยสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 (Elizabethan monarchy of counsel) อันเกิดจากการ ‘แต่งงาน’ ในความหมายเชิงเปรียบเปรยว่าเป็นการใช้อำนาจร่วมกันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีใช้ตัวบุคคลหรือเพศของผู้ที่ดำรงตำแหน่งนี้กับรัฐสภา จึงเป็นที่มาของคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมของสมิธ (Hinton 1960, 420)

ข้อเสนอของสมิธไม่เพียงแต่จุดประกายให้กับแนวคิดเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมในอังกฤษเท่านั้น หากยังกลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทั้งในแง่ของความเป็น ‘พลเมือง’ อันแข่งขันตามคตินิยามและมนุษยนิยมพลเมืองในอังกฤษ ที่แต่เดิมถูกจำกัดให้อยู่ในวงของอภิชนเพียงไม่กี่คนซึ่งมีบทบาทหน้าที่จำกัดแค่เพียงการให้คำปรึกษา แต่บัดนี้พลเมืองของอังกฤษได้ถูกขยายรวมไปจนถึงเสรีชน (เพศชาย) ทั้งปวงที่มีความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนในการปกครองตนเอง แม้จะมีใช้ด้วยการเข้ามาใช้อำนาจรัฐโดยตรง แต่พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนผ่านกลไกรัฐสภาซึ่งบัดนี้กุมอำนาจสูงสุดในการตรากฎหมายร่วมกับพระมหากษัตริย์ และรัฐสภาที่ว่านี้จะคอยทำหน้าที่เป็นผู้แทนเจตจำนงของ *populus* อันหมายถึงเสรีชนชาวอังกฤษทั้งหมด แม้ว่าเสรีชนเหล่านี้จะถูกแบ่งออกตามสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ต่างกันในกลุ่มชนชั้นผู้ดีของอังกฤษ (Gentlemen of England) คือขุนนางชั้นผู้ใหญ่และขุนนางชั้นผู้น้อย อัศวินระดับล่าง (Esquiers) พลเมือง (Citizens) ชาวเมือง (Burgesses) และชาวนาที่เป็นเจ้าของที่ดิน (Yeomen) (Smith 1906, 31-47) อันนำไปสู่ที่มาของสิ่งที่สมิธเรียกว่า *republica Anglorum* ในความหมายของรัฐอังกฤษอันเกิดขึ้น จากการกระทำกรร่วมกันของชาวอังกฤษทั้งปวง (“The

common doing of godly Englishmen” (McLaren 1999b, 934)) และเป็นสาเหตุที่ว่าเหตุใดสมิธจึงมองระบอบการปกครองของประเทศอังกฤษตามชื่อหนังสือของเขาว่าเป็น “สาธารณรัฐโดยพระมหากษัตริย์” (Monarchical republic) นั้นเพราะคำว่าสาธารณรัฐในที่นี้หมายถึงการกระทำร่วมกันของมหาชนชาวอังกฤษทุกหมู่เหล่านั่นเอง

แนวคิดเรื่องราชาธิปไตยแบบผสมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อข้อเสนอของบิชอปจอห์น เอลเมอร์ หนึ่งในนักคิดในปลายสมัยราชวงศ์ทิวดอร์ที่สำคัญที่สุดคนหนึ่ง (Mendle 1985, 49) โดยเอลเมอร์ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นบิชอปในรัชสมัยสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ได้เขียนงานที่ชื่อว่า *An harborovve for faithfull and trevve subiectes, agaynst the late blowne blaste, concerninge the gouernme[n]t of vwomen* (หรือ An Harborough for faithful and true subjects, against the late blown blast, concerning the government of women) เพื่อสร้างความชอบธรรมให้การขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ภายใต้คำอธิบายเกี่ยวกับการปกครองที่ดีของประเทศอังกฤษในมุมมองของเขาว่าอังกฤษคือจักรวรรดิ (Empire) ที่ซึ่งพระมหากษัตริย์ตกอยู่ภายใต้บังเหียน (Bridle) ของ ‘Commonwealth’ ที่มีรัฐสภาเป็นตัวแทน กล่าวคือ

ระบอบการปกครองของอังกฤษมิได้เป็นเพียงแต่ราชาธิปไตย... แต่การปกครองของอังกฤษก็มิได้เป็นคณาธิปไตยหรือประชาธิปไตยแบบใดแบบหนึ่งด้วยเช่นกัน หากแต่เป็นการปกครองที่ผสมผสานทั้งหมดนี้เข้าไว้ด้วยกัน โดยที่แต่ละส่วนมีหรือสมควรมีอำนาจทางการเมืองเหมือนกัน และภาพที่ปรากฏให้เห็น หรืออันที่จริงไม่ได้เป็นเพียงแค่ภาพ หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่จริงในรัฐสภา ที่ซึ่งฐานันดรทั้งสามเหล่านี้ คือพระมหากษัตริย์หรือพระราชินีนาถ อันเป็นตัวแทนของราชาธิปไตย กับเหล่าอภิชนอันเป็นตัวแทนของอภิชนาธิปไตย และเหล่าผู้แทนของชาวเมืองและอัศวินคือตัวแทนของประชาธิปไตย... และหากสมาชิกรัฐสภาใช้อิทธิพลของตน พระมหากษัตริย์เองก็ไม่สามารถกระทำกรใด ๆ ได้หากปราศจากพวกเขา เพราะหากพระองค์ทำก็จะเท่ากับเป็นการฉวยอำนาจไปจากรัฐสภา และถือเป็นการผิดของรัฐบาลที่ปล่อยให้พระองค์ทรงทำเช่นนั้นได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นเหล่าสมาชิกสภาซึ่งปฏิเสธที่จะประกาศใช้กฎหมายตามรับสั่งของพระเจ้าเฮนรีที่ 8 จึงถือเป็นบิดาอันประเสริฐของแผ่นดิน และสมควรได้รับการยกย่องในฐานะผู้ที่พยายามปกป้องเสรีภาพของพวกเขา (Styve 1821, 177)

เจตจำนงของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 จึงไม่เพียงแต่ถูกควบคุมให้อยู่ภายใต้การกระทำร่วมกันกับรัฐสภาในลักษณะของ ‘Queen-in-parliament’ ที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น แต่บิชอปเอลเมอร์ยังเสนอสิ่งที่มากกว่านั้น โดยเขาอธิบายว่าผู้ปกครองที่แท้จริงของประเทศอังกฤษไม่ใช่พระมหากษัตริย์ แต่เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาและถูกนำไปบังคับใช้และตีความโดยองค์คณะตุลาการที่พระองค์เป็นผู้แต่งตั้ง ดังนั้น รัฐสภาและตุลาการเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังการปกครองของอังกฤษที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใด ๆ ของพระมหากษัตริย์ เหตุนี้จึงไม่มีความจำเป็นใดที่ประชาชนชาวอังกฤษจะต้องเกรงกลัวว่าสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 จะใช้อำนาจอย่างทรราชหรือไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เพราะผู้ที่ตรากฎหมายคือศาลสูงแห่งรัฐสภา (High or Honorable Court of Parliament) ดังนั้นพระนางจึงไม่สามารถฝ่าฝืนกฎหมายได้ เว้นเสียแต่ว่าพระนางจะรวมกันกับรัฐสภาเท่านั้น (McLaren 1999a, 67)

อำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางปฏิบัติจึงมิได้เป็นไปในลักษณะของ ‘Queen-in-parliament’ ในแบบเดียวกันกับที่เคยเกิดขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 เพียงแต่ถูกจำกัดลงไปอีกมากภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้สุดท้ายบรรดาอภิชนตัดสินใจกระชับอำนาจเข้ามาอยู่ในมือขององคมนตรีและรัฐสภาเพื่อปกป้องรัฐโปรเตสแตนต์อังกฤษจากภัยคุกคามทางศาสนาของผู้อ้างสิทธิ์ในราชบัลลังก์และภัยคุกคามจากต่างชาติ ซึ่งแลกมาด้วยการสูญเสียอัตตาณัติและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษที่เคยรุ่งเรืองในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 (Guy 2002, 135) สภาวการณ์ดังกล่าวจึงทำให้บิชอป

เอลเมอร์ตัดสินใจประดิษฐ์ชุดคำอธิบายใหม่เพื่อที่จะนำมาใช้อธิบายความสัมพันธ์ดังกล่าวระหว่างพระมหากษัตริย์กับรัฐสภา อังกฤษในรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบ็ธที่ 1 ว่ามีลักษณะเป็นระบอบราชาธิปไตยแบบผสม โดยมีพระนางทำหน้าที่เป็น ‘ผู้ปกครองแบบผสม’ (Mixed ruler) (McLaren 1999a, 66) ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่บรรดาขุนนาง บิชอป องคมนตรี คณะตุลาการ และสมาชิกรัฐสภาทั้งปวงในฐานะองคมนตรีที่มีหน้าที่ต้องให้คำปรึกษาแก่พระมหากษัตริย์ ไม่ว่าจะพระองค์จะทรงต้องการหรือไม่ (McLaren 1999a, 73-74) เพื่อที่พวกเขาจะสามารถร่วมกันยับยั้งมิให้พระมหากษัตริย์สามารถใช้อำนาจใด ๆ ได้โดยพระองค์เองเพียงลำพัง (A mere monarch) ดังนั้น บิชอปเอลเมอร์จึงกล่าวชื่นชมสมาชิก รัฐสภาทั้งในรัชสมัยพระเจ้าเฮนรีที่ 8 และรัชสมัยสมเด็จพระราชินีนาถแมรีที่ 1 (Mary I, 1516-1558 C.E.) ว่าเป็น ‘บิดาผู้ ประเสริฐ’ ที่พยายามทุกวิถีทางในการป้องกันการรุกรานของพระมหากษัตริย์ที่จะใช้อำนาจอย่างเบ็ดเสร็จเพียงลำพัง (Strype 1821, 177)

ข้อเสนอของทั้งสมิธและบิชอปเอลเมอร์ ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนัยความหมายของการเคารพเชื่อฟัง (Obedience) ที่มีต่อพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดใหม่ จากเดิมที่ผู้คนต่างเชื่อว่าพระมหากษัตริย์เป็นตัวแทนของ พระผู้เป็นเจ้าบนพื้นพิภพที่ผู้ใต้ปกครองจะต้องเคารพเชื่อฟังในทุกกรณี แต่หากพิจารณาการเคารพเชื่อฟังจากวิถีคิดเกี่ยวกับ ราชาธิปไตยแบบผสมหรือราชาธิปไตยที่ต้องปรึกษาหารือของสมิธและบิชอปเอลเมอร์แล้วย่อมพบว่า ผู้ใต้ปกครองจะเคารพ เชื่อฟังการตัดสินใจใด ๆ ก็ตามของพระมหากษัตริย์ที่ผ่านการปรึกษาหารือกับฐานันดรอื่น ๆ ของสังคมแล้วเท่านั้น (McLaren 1999a, 69) เพราะถือว่าการตัดสินใจใด ๆ ก็ตามที่ผ่านการปรึกษาหารือกับตัวแทนของฐานันดรที่เป็นตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนเหล่านี้เป็นการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวมของ ‘Commonwealth’ อย่างแท้จริง

6. สรุป

ทั้งหมดที่กล่าวไปคือพัฒนาการของตัวแบบการปกครองภายใต้ระบอบพระมหากษัตริย์หรือระบอบราชาธิปไตย ที่ปรากฏในความคิดทางการเมืองอังกฤษตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 ถึงต้นศตวรรษที่ 17 จากกระแสมนุษยนิยมพลเมืองในภาคพื้น ทวีปที่นำไปสู่การก่อตัวของแนวคิดที่ใช้ในการจำกัดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์อังกฤษ ที่ก่อตัวภายใต้ประเพณี การปกครองและวิถีคิดเรื่องทวิลักษณ์ของพระราชอำนาจในสมัยกลางที่อาศัยการแบ่งแยกปริมณฑลของพระราชอำนาจ พระมหากษัตริย์ใน 2 ปริมณฑล นั่นคือปริมณฑล *gubernaculum* ที่ล้นพ้น กับปริมณฑล *jurisdictio* ที่ถูกจำกัด อันเป็น ความคิดที่มีความความย้อนแย้งภายในที่สร้างปัญหาตามมา เนื่องจากเปิดโอกาสให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจ ที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดได้พร้อม ๆ กันกับการเป็นราชาธิปไตยที่ถูกจำกัดหรือปรimitาญาสิทธิราชย์ โดยพระราชอำนาจ ในปริมณฑล *jurisdictio* หรือในทางนิติบัญญัติและตุลาการที่ถูกจำกัดนี้ จะกลายเป็นปริมณฑลหลักของสนามรบในการ จัดอำนาจระหว่างพลังทางสังคมที่เป็นจริงในอังกฤษ โดยเฉพาะจากองค์ประกอบอภิชนและมหาชน (บางส่วน) ตามลำดับ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการจำกัดพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์มากยิ่งขึ้นนับตั้งแต่สงครามดอกกุหลาบ จนกระทั่งในสมัย ต้นราชวงศ์ทิวเดอร์ ความสัมพันธ์นี้ลงเอยด้วยการสถาปนาอำนาจของพระมหากษัตริย์ในปริมณฑลที่ถูกจำกัดซึ่งมีลักษณะ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดมากยิ่งขึ้นในรูปแบบของราชาธิปไตยรูปแบบใหม่ (New monarchy) แต่ความเบ็ดเสร็จที่ว่านี้กลับเกิดขึ้น ภายใต้อำนาจทางการเมืองใหม่ที่เรียกว่า King-in-parliament ซึ่งจะเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดขององค์อธิปัตย์ของอังกฤษ ในลักษณะของการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นตัวแทนองค์ประกอบเอกบุคคคลกับรัฐสภาซึ่งเป็น ตัวแทนขององค์ประกอบคณะบุคคลและมหาชนในนามของ Commonwealth แม้ว่าในปลายสมัยราชวงศ์ทิวเดอร์

จะเกิดวิกฤตความชอบธรรมขึ้นในรัชสมัยของพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 1 แต่แนวคิดดังกล่าวก็ยังคงถูกนำมาใช้เป็นฐานในการสร้างความชอบธรรมให้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์อังกฤษผ่านคำอธิบายเรื่องราชาธิปไตยแบบผสม (Mixed monarchy) โดยเฉพาะในงานของนักคิดร่วมสมัยคนสำคัญอย่างเซอร์โธมัส สมิธและบิชอปจอห์น เอลเมอร์ ซึ่งจะกลายเป็นคำอธิบายการจัดวางตำแหน่งแห่งที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบการเมืองของอังกฤษที่ลงตัวไปอีกหลายทศวรรษ จนกระทั่งเกิดสงครามกลางเมืองอังกฤษใน ค.ศ. 1642 ที่ซึ่งคำอธิบายเรื่องการใช้อำนาจระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับรัฐสภาที่มีอยู่เดิมได้ขาดสะบั้นลง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

Akekalak Chaiyapumee เอกลักษณ์ ไชยภูมิ. 2020. Henry Parker lae tonkamnoet naewkit rueang amnat sungsut khong ratthasapha nai sattawat thi 17 เฮนรี พาร์คเคอร์ และต้นกำเนิดแนวคิดเรื่องอำนาจสูงสุดของรัฐสภาในศตวรรษที่ 17 ของอังกฤษ [Henry Parker and the Origin of Parliamentary Supremacy in 17th Century England]. *Warasarn sangkhomsat mahawitthayalai Naresuan* วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร [Journal of Social Sciences, Naresuan University] 16(2): 229-255.

ภาษาต่างประเทศ

Anglo, Sydney. 1969. *Spectacle Pageantry and Early Tudor Policy*. Oxford: Oxford University Press.

Baron, Hans. 1955. *The Crisis of the Early Italian Renaissance: Civic Humanism and Republican Liberty in an Age of Classicism and Tyranny* (Vol. 1). New Jersey: Princeton University Press.

Baumer, Franklin I. 1940. *The Early Tudor Theory of Kingship*. New Haven: Yale University Press.

Blythe, James M. 2009. "Civic Humanism" and Medieval Political Thought. In *Renaissance Civic Humanism*, ed. James Hankins, 30-74. Cambridge: Cambridge University Press.

<https://doi.org/10.1017/CBO9780511558474.003>

Bodin, Jean. 1967. *Six Books of the Commonwealth* (M. J. Tooley, Trans.). New York: Barnes & Noble.

Elton, Geoffrey R. 1953. Review Works: The Early Tudor 1485-1558 by J. D. Mackie. *The English Historical Review* 68(267): 276-280.

_____. 1960. *The Tudor Constitution: Documents and Commentary*. Cambridge: Cambridge University Press.

Fink, Zera S. 1945. *The Classical Republicans: An Essay in the Recovery of a Pattern of Thought in Seventeenth-Century England*. Evanston: Northwestern University.

Fortescue, John. 1997. *On the Laws and Governance of England* (S. Lockwood, Ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Gierke, Otto. 1934. *Natural Law and the Theory of Society, 1500 to 1800* (E. Barker, Trans.). Cambridge: Cambridge University Press.

Goodman, Anthony. 1988. *The New Monarchy: England 1471-1534*. Oxford: Basil Blackwell.

Grant, Alexander. 1985. *Henry VII*. London: Methuen.

Green, John. R. 1902. The New Monarchy, 1422-1540. In *A Short History of the English People* (Vol. 2), 561-592. New York: McMillan.

Guy, John. 1986. The King's Council and Political Participation. In *Reassessing the Henrician Age: Humanism, Politics and Reform 1500-1550*, Alistair Fox and John Guy, 121-150. Oxford: Basil Blackwell.

- _____. 2002. Monarchy and Counsel: Models of the State. In *The Sixteenth Century, 1485-1603*, ed. Patrick Collinson, 113-144. Oxford: Oxford University Press.
- Hanson, Donald W. 1970. *From Kingdom to Commonwealth: The Development of Civic Consciousness in English Political Thought*. Massachusetts: Harvard University Press.
- Hay, Denys. 1971. The Place of Hans Baron in Renaissance Historiography. In *Renaissance: Studies in Honor of Hans Baron*, Anthony Molho and John A. Tedeschi, eds., xi-xxix. Illinois: Northern Illinois University Press.
- Hinton, R. W. K. 1960. English Constitutional Doctrines from the Fifteenth Century to the Seventeenth Century: I. English Constitutional Theories from Sir John Fortescue to Sir John Eliot. *The English Historical Review* 75(296): 410-425.
- Judson, Margaret. 1936. Henry Parker and the Theory of Parliamentary Sovereignty. In *Essays in History and Political Theory in Honor of Charles Howard McIlwain*, ed. Carl Frederick Wittke, 138-167. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Kantorowicz, Ernst H. 1957. *The King's Two Bodies: A Study in Mediaeval Political Theology*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Kipling, Gordon. 1977. *The Triumph of Honour: Burgundian origins of the Elizabethan Renaissance*. Leiden: Sir Thomas Browne Institute.
- Lander, Jack R. 1976. *Crown and Nobility, 1450-1509*. London: Edward Arnold.
- Mansfield, Harvey C. 2009. Bruni and Machiavelli on Civic Humanism. In *Renaissance Civic Humanism*, ed. James Hankins, 223-246. Cambridge: Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511558474.009>
- McIlwain, Charles H. 1932. *The Growth of Political Thought in the West: From the Greeks to the End of the Middle Ages*. New York: Macmillan.
- _____. 1977. *Constitutionalism: Ancient and Modern*. London: Cornell University Press.
- McLaren, Anne N. 1999a. *Political Culture in the Reign of Elizabeth I: Queen and Commonwealth 1558-1585*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McLaren, Anne N. 1999b. Reading Sir Thomas Smith's *De Republica Anglorum* As Protestant Apologetic. *The Historical Journal* 42(4): 911-939.
- Mendle, Michael. 1985. *Dangerous Positions: Mixed Government, the Estate of the Realm, and the Answer to the Xix Propositions*. Alabama: The University of Alabama Press.
- _____. 1993. Parliamentary Sovereignty: A very English Absolutism. In *Political Discourse in Early Modern Britain*, Nicolas Phillipson and Quentin Skinner, eds., 97-119. Cambridge: Cambridge University Press.
- Montesquieu, Charles-Louis de. 2010. *The Spirit of the Laws* (A. M. Cohler, B. C. Miller, and H. S. Stone, Eds. & Trans.; 15th ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- More, Thomas. 2003. *Utopia* (G. M. Logan and R. M. Adams, Eds.; revised edition). Cambridge: Cambridge University Press.

- Peltonen, Markku. 1995. *Classical Humanism and Republicanism in English Political Thought 1570-1640*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pennington, K. 2008. Law, Legislative Authority, and Theories of Government, 1150-1300. In *The Cambridge History of Medieval Political Thought c.350–c.1450*, ed. J. H. Burns, 424-453. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CHOL9780521243247.017>
- Pocock, J. G. A. 1975. *The Machiavellian Moment: Florentine Political Thought and the Atlantic Republican Tradition*. New Jersey: Princeton University Press.
- _____. 1993. A Discourse of Sovereignty: Observations on the Work in Progress. In *Political Discourse in Early Modern Britain*, Nicholas Phillipson and Quentin Skinner, eds., 377-428. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pollard, Albert F. 1907. *Factors in Modern History*. New York: G. P. Putnam's Sons.
- Raab, Felix. 2013. *The English Face of Machiavelli: A Changing Interpretation, 1500-1700*. London: Routledge.
- Smith, David L. 2003. Politics in Early Stuart Britain, 1603-1640. In *A Companion to Stuart Britain*, ed. Barry Coward, 231-252. Oxford: Blackwell Publishers.
- Smith, Thomas. 1906. The Common Wealths or Governement Are Not Most Commonly Simple but Mixt. In *De Republica Anglorum: A Discourse on the Commonwealth of England*, ed. L. Alston, 14. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sommerville, Margaret R. 1995. *Sex and Subjection: Attitudes to Women in Early Modern Society*. London: Arnold.
- Stróbl, Erzsébet. 2012. The Queen and Death: An Elizabethan Book of Devotion. In *Early Modern Communi(cati)on: Studies in Early Modern English Literature and Culture*, Kinga Földváry and Erzsébet Stróbl, eds., 10-31. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Strong, Roy. 1973. *Splendor at Court: Renaissance spectacle and illusion*. London: Weidenfeld and Nicolson.
- Strype, John. 1821. *Historical Collections of the Life and Acts of the Right Rev. Father in God, John Aylmer : Lord Bishop of London, in the Reign of Queen Elizabeth : Wherein Are Explained Many Transactions of the Church of England and What Methods Were Then Taken to Preserve it, with Respect Both to the Papist and Puritan*. Oxford: Clarendon Press.
- Sutherland, Donald W. 1963. *Quo Warranto Proceedings in the Reign of Edward I, 1278–1294*. Oxford: Oxford University Press.
- Wolffe, Bertram P. 1971. *The Royal Demesne in English History: The Crown Estate in the governance of the realm from the Conquest to 1509*. London: Allen and Unwin.
- Worden, Blair. 2006. English Republicanism. In *The Cambridge History of Political Thought 1450 -1700* (3rd edition), ed. J. H. Burns, 443-475. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wormuth, Francis. 1949. *The Origin of Modern Constitutionalism*. New York: Harper & Brothers.